

AMICULU FA MURE

Apare una-data in septemana — Dominec'a. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pe unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

Renascerea limbii romanesti in vorbire si scriere.

VII. Neologismulu si regulele lui.

(Urmare.)

Prim'a regula de oserbatu la purisarea limbii romanice ar trebui, dupa noi, se fia ace'a, ca neologistulu seu innoitoriulu intru lucrarea sa se proceda dein spiretulu si in spiretulu limbii sale natiunali, nealergandu dupa nu sciu ce idealuri straine si dupa lucruri, demulteri pote cu totulu neposibili. E pre firescu lucru, se i placa cuiva cutare seu cutare insusire frumosa, eminente a unei limbii straine; ce se i faci inse, deca geniulu limbii proprie natiunali chiaru pre ace'a o nebagu in sema si despretiui, dadacindu si desvoltandu mai multu pre altele?! Asia este. Precumu omeni singuriti unulu are un'a, celu-alaltu alta caletate buna si laudabile: intogmai si limbile nu posedu tote caletatile bune in asemenea mesura, ci un'a in privinti'a cutarei proprietati intrece pre cea-alalta, si vice-versa.

Ar fi deci lucru gresitu a introduce in limba ceva, ce e contr'a semtiului limbale necoruptu, contr'a spiretului genuinu alu limbii, contr'a desvoltarei ei istorice firesci; face-s'ar acea introductiune sub pretestulu frumusetiei ori alu sonoretatei ori alu scoposetatei ori alu veri-ce alta. Dein acesta cauza nu ne potemu impacati p. e. cu tendenti'a unoru, altcumu pre meritati membri ai Academiei rom., de a scaimba termenatiunea rom. une in mai sonora italiana one, era termenatiunea stravechia¹⁾ ori u alu unoru numene masculine

de ocupatiuni in multu mai noua ore, cu pecatiune contr'a foneticeii romanice, pr. intieieptiune, oratione, doctore, domnitore (cari dupa legile fonetismului rom. aru trebui rostite, nu precumu voru respectiui cu o deschisu, ci cu o inchisu: oratione, doctore scl.

Dereptu ca intre altele forte numerosulu o e ace'a, ce face dein sora italiana limba asi de cantatoria si sonora. Scimu si ace'a, ca dupa unii fisiologi moderni cutari sunete si cutari compuneri ale loru intr'una limba influentiadia in decursulu suteloru de ani prein organele vorbirei asupra musculaturei vultului seu faciei, si e factuescu dupa caletatea acelu sunete si compunetiuni traseture mai nobili, mai frumose, mai marcate, ori deincontra mai pucinu placute, in fisionomi'a respectivului poporu. Noi amu fi inse dein parte-ne indestuliti cu frumuseti'a corporale a bunilor nostri Romani si Romane, recunoscuta si de straini impartiali; ne-amu teme numai de ace'a, ca nu cumva prein asemenea innoiture si reforme prea afundu traiatorie si nejustificabili se ne departamu prea tare de graiulu viu alu poporului, ce'a ce n'ar pote se nu aiba urmari stricatiuse pentru aventulu si cultura generale a natiunii romanice.

Deca dera e vorba togmai de pastrarea si orecare inmultire a sonorului si in limba-ne forte impucinatului o, carele dealtmintre si in vechi'a latina rustica se afla multu mai pucinu ca in latin'a claseca si in acest'a

¹⁾ Vedi documente la Cipariu Principia, pag. 48—52; Gramateca I., pag. 345 scl.

érase multu mai pucinu cá in ita'la literaria, apoi se-lu pastrámu și retenemu acolo, unde elu esiste já in tulpin'a cuventelor rom. și numai in urm'a flesiunei se muta in u, pr. dormu dormiti, potu potemu, sora sorori, ild. durmíti, putemu, surori. In atari casuri rostirea lui nu vétema nemica, séu celu pucinu nu intru atá'ta, legile fonetice, și se recomanda și dein puntulu simplifecarei reguleloru gramatecali.

Dein incidentele vorbei despre sufisulu derivativu iune, nu ne potemu conteni de a nu taesá prein trecatu de cea mai gresita, mai rea, mai contraria geniului limbii rom. sustituiria disului sufisu prein ia séu ie, de care innoitura se léga mortisiu, nu voru se se lase odata cu capulu mai multi scrietori rom. moderni, alesu transcarpatini.¹⁾ De unde óre atá'ta incapetinare? Credemu cá de acolo, cáce multi dein respectivi póte sinelucescu a fi mai latini, mai aprópe de latin'a, dicundu și scriendu nátia, comisie s. nátie, comisie, cá și candu acestea aru fi natio, commissio latinesci incalciate imbracate, numai cu una mica scaimbare a vocalei finali. Nemica mai falsu. Cáce mai antáiu, casulu normativu, in care nóaele latine deimpreuna cu a nóstra primira numenele dein latin'a, este dupa celi mai noui și mai cordati romanisti²⁾ acusativalu. numai in fórté pucine și numai cá esceptiune numenativulu; cu alte cuvente: acusativalu lat. e la noi numenativu, deci l. natione (m), commissione (m) romanescce e natiune, comisiune, lapedandu limb'a nóstra dein principiu consunele finali latine; asiá și in ispan'a și portuges'a și in frances'a cosa, dent, pl. cosas dents dein latinele causam, dentem, causas, dentes, in sing. cu lapedarea, éra in plur. fóra lapedarea cosuneloru finali.

Specialeminte numele derivate cu sufisulu dein vorba le gasimu pre totu terimulu neolatineloru in form'a lat. acusativala, incátu abiá dámu in acestu respectu preste una esceptiune dóue, și acestea inea procese póte mai antáiu, nu de la poporulu respectivu, ci de la scrietorii lui necunoscutori de limba-si, pr. isp. desperdicio resipire. Apoi in limb'a și in monumentele nóstre literarie mai vechie intre diecile și sutele de cuvente termenate in i u n e, adi intr'una mare parte neusetate,¹⁾ pre cá'tu ne aducemu aminte, singuru cuventulu intieleptia ocure de formatiunea acést'a; ci — bine se se oserbe

¹⁾ Diatrib'a asupr'a acestora e vechia, de vre câte-va dieceni; inca inainte de 1848 se respicá unu profesoriu dein Blasiu unguresce: „jaj de csunya ez a tiune.“ Vedi apoi in „Fóia p. minte scl.“ deintre 1850—55 umoristeculu „Rogamentu a lui u finale“, cumu și „Rogamentulu lui tiune“, și „Rogamentulu lui tia“, de a fi terse dein cartea vietiei limbii rom., blastemandu-se impromutatu:

„Plecatiune, plecatiune:

Arda-mi-te pre-unu tetiune! — și dein contra:

Plecatia, Plecatia:

Arda-mi-te pre-unu tetia scl.“

²⁾ Vedi-i la Diez Grammatik derrom. Sprachen, III. ed. 3., pag.

— și acest'a cu acentulu pre ia, cumu și ésta-di tieranulu rom. vorbele l. commissio, executio audite dein gur'a unoru straini le rostescce comisía, jucutia, cu i intonatu, tragundu-le la derivatele cu ia. Intrebarea e inse, de se póte óre trage acést'a clase de derivate la cele ce cu ia? Negámu și pernegámu; cáce derivatele cu iune, alesu in limb'a-ne mai vechia fórté numeroése, se formédia de la supine verbali, raru de la ajective, și mai raru de la sustantive; pre candu cu ia chiaru contrariulu se templa. Dicemu deci: mai multu studiu alu spiretului limbii și alu sentiului limbale și mai multu respectu facia de dinsu, domni scrietori și reformatori ai romanesccei! . . .

Totu asiá, cá se mai aducemu unu esemplu, nu ne potemu uní și invoii nece cu propunerea lui P. Maioru²⁾ reimprospetata de T. L. Maiorescu³⁾ propunere de a esilá dein romanescce alu doile sunetu vocalicu oscuru â, și de a-lu inlocui pretotunde cu ă. Nu e loculu aice, se ne demitemu in cestiunea originei și vechimei acestui sunetu in limba-ne; destulu, cá elu e asta-di óresicumu caractristeculu ala pronunciei curate și adeverate romanescce, asiá, cá delaturarea lui ar insemná atá'ta, cá'tu a ne armení limb'a și pronuncia ei. Celu pucinu in Transilvani'a pre unu Arménu, scire-ar altcumu vericátu de bine romanescce, lu poti cunóscce indata depre ace'a, cá rostescce mai pretotunde ă ild. â, pre candu deincontra limb'a Tiganului romanescce vorbitoriu merge mai iusioru pre ă decátu pre â.

Alta regula a neologismului e: se nu ne incumetámu a face in limba innoiri fóra lipsa evidente; ba și innoirile necesarie și posibili se nu se faca fóra cumpetu. Tóta vorb'a, form'a și frasea nóua și veri-ce innoitura in limba, chiaru de ace'a cáce e nóua, poftescce precautiune; pentru cá in ori-ce lucru, ce atinge limb'a, e totudeun'a vorba de una proprietate intimu concreseuta cu caractrul și sentiementele natiunali-patriotece ale vorbitorului au scrietoriului și ale ascultatorilor au lectoriloru, cumu aieptaramu și in cele precedentiu acumu de repetite ori. Pentru acea cumpetu și precautiune intielépta recomanda in acésta materia și autoretátile literarie vechie și nóue: unu Horatiu și Cuintilianu, unu Pope Anglesulu, unu Humboldt, Grimm și altii. A imitá sclavesce, fóra cumpetu și fóra margini, pre veri-care limba in acestu respectu, ar fi dein cele mai stricatióse lucruri.

Derep'ce tienemu lucru nenecesaru și neiertatu a introduce, fia dein mam'a latina, fia dein limbele sorori, cuvente nóue acolo, unde avemu pre ale nóstre adecate și intogmai de originarie latine. Multu pecatuira in acestu respectu predecesorii nostri pre aren'a literaria

¹⁾ V. una suma insemnata de acestea la Cipariu Principia, pag. 219.

²⁾ P. Maioru De orthographia D-romana; in fruntea Lesiconului de Bud'a.

³⁾ T. L. Maiorescu Despre scrierea romana (in Criticé, Bucuresci 1874, pag. 173. s. u.

rom., și procedem a pecatului și noi următorii lor de în prezent. Esemple adusem și mai sus. Mai amentim de între antecesorii numai pre parintele literaturii rom. în Munteni'a, pre genialele și nemeritoriile Eliade, celu ce altcumu între scriitorii rom. contemporani ai sei este anteseimanulu, carele întru reformarea limbii și scrierei romanesce ambla pre calea și în direcțiunea cea mai nimerita, și si-propusese „unu radicalismu moderatu atât în limba cât și în schimbarea slovelor, reducându-le la literele cele adeveratu romane,“ ¹⁾ Elu promete, cum vedem, moderatiune. Dera în impetuositatea radicalismului o perde nu odata, usetandu vorbe că a vede întrevede s. diaresece, altieru mândru s. maretiu, brându pala s. sabia lata și lunga, dardare a rapedi darde și a patrunde, faura fauraria, guvernaliu gubernaclulu naei s. corabiei, roca fortarétia s. intaritura, stocu sabia óbla cavaleresca, tempra caletate s. caractru, și alte asemeni. ²⁾

Inca mai neiertatu, căce mai periculosu e, a introduce forme gramatecali și sintactece noue noutie, lipsite de veri-ce radimu precumu în limb'a actuale a romani mei, asiá și în monumentele literarie mai vechie ale limbii rom. între acestea venu a se numerá p. e. terminatiunea superlativului organica isimu, care și în alalte neolatine mai numai că superlativu absolutu se sustienú Mai incolo terminatiunea motiuna le femenina ice, rice pr. imperatrice, actrice scl., în loculu caror'a avemu destulu de bunele și sunatóriile imperatésa, actória s. actorésa, cá lucrátória și lucratorésa. Apoi întrebuintiarea participiului trecut, dupa modelulu mai vertosu alu francesei, în tipulu și modulu ablativului lat. asiá-mitu absolutu séu alu cosecentiei, pr. regele reintornatu, se templá evenimentulu tristu, ild. reintornandute s. reintorsu fiendu (fr. le roi retourné, le triste événement ariva.) Asiadéra romanesc'a moderna preferi în atare casu gerundiulu. Nu ne place cumva acést'a? E bine, se ne reintórcemu dera la ablativulu absolutu anticu romanescu; pentru că ce'a ce usitara stramosii nostri români, va fi totusi mai apropiatu de modulu cugetarei de mintea și anim'a nóstra a stranepitorilor. Éca vre dóue esemple de participiulu trecut pasivu, folositu în form'a ablativului absolutu lat.: venitulu lui în casa, apropiara-se cátra insulu orbii, v-s-d. venindu elu s. dupa ce veni elu în casa; esí mortulu, infasioratu-i manile și petiórele cu fasie, v-s-d. infasioratu fiendu scl. ²⁾

Nu e de lipsa derept'acea și nu e folositoriu întru cultivarea limbii rom. a imitá tóta scurtímea și întorsur'a frasei straine, cu sacrificarea frasei și tropului rom. cu nebagarea în séma a gustului nostru, și cu vetemarea sentiului nostru limbale. Nu e de lipsa, cá indata ce în limba-ne, în urm'a scótereii ingredientielor îndederatu straine și negeneralisate cumu și de în necesitatea

sciintiei și culturii nóstre propasitórie, sentimú vre una lacuna, vre unu defectu séu altulu, se luám dea-un'a strait'a de cersitoriu și se alergám dupa impromutu la limbele straine, fire-arú chiarú omogene și consangene. Deincontra se cuvine — și acést'a e a trei-a lege a neologismului — se ne uitámú impregiuru mai antáiu în cas'a nóstra propria, se cautámú înainte de tóte în limba-ne mediulóce de astupatu cestiunatele lacune și defecte. Éra atari mediulóce vomu affá de securu nu pentru unu casu, ci pentru dieci de casuri, în tesaurii arcaismilor și provincialismilor nostri, cari pana acumu cea mai mare parte diacu inca în câte coltiuri și anghiuri ale patriei romane ascunsi și necunoscuti, întogmai cá tesaurii celi ingropati ai lui Dariu imperatu de în fabulele poporului nostru.

(Va urmá.)

Dr. Gregoriu Silasí.

Poporul romanu.

Priviti ce palidu este, ce tristu acestu poporu,
Cá lun'a cându pre ceriuri se-acopere de noru,
De optusprediece seculi speréza, si 'n zedaru,
Nici scapa de-o dorere si éta-unu altu amaru!

Tacutu si melancolicu, cá dorulu ce sdobesce,
Se-atinge de vestmémentu-ti si nici nu te diaresece;
Unu gându numa-ocupa si anim'a 'lu dóre
Privindu ce cruda-i sórtea si cátu de-amagitóre!

Acestu poporu odata a fostu maritu în lume
Si tremurá întregulu la falniculu lui nume
Si tiér'a lui frumósa sub celu mai dulce sóre,
Érá cum vedi în câmpuri prin ierbi o mândra flóre.

Dar' vai! Dumbrav'a mândra, câmpiele 'nverdíte
Gielescu astadi trecutulu acestei tieri iubite!
Ér' fiii ei în lacrimi innéca-unu vecinicu doru/
Vediéndu-se de-odata straini în tiér'a lor.

Poporul si-adi e nobilu, mare 'n nefericire
Precum fú în splendóre, precum fú în marire;
De optusprediece seculi se lupta totu mereu,
Si totusi viu e inca, si tare cá unu leu.

Dar' palidu e de chinuri — si tristu de suferintia
Vediéndu cá ér' apune etern'a lui dorintia, —
Vediéndu cum norii negri ér' návalescu spre tiéra
Prevede cá mai are se-i fia viét'a-amara.

Si eu i vedu dorerea si lacrimi versu pèreu
Cáci vai! o Dómne sante, elu e poporul meu,
Poporul suferintiei trmasiu din mari eroi,
Maretiu în fericire si mare în nevoi.

De ce nu potú o, Dómne! se 'nviu alui trecutú
Si se-i restitui éra marirea ce-a pierdutú,
Se-i scergu tristele plângerii si veciniculu lui doru
Si se-i croescu din ele unu mândru venitoriu!

V. B. Muntenescu.

¹⁾ I. Eliade Radulescu traducerea în „Ierusalimului liberatu“ de Tasso, în Michaiad'a“ scl.

²⁾ Mai multe la Cipariu Principia.

Casatori'a.

— *Studia sociala.* —

(Continuare.)

Prin casatori'a se unescu între sene două fientie, pentru de a trafi împreuna până la capetulu vietiei unei'a dintre ele; si pentru ace'a e de lipsa că ace'a se se inchiia cu liber'a si deplin'a invoieire a amenduror'a. Si totusi au trebuitu vécuri de lupte, până ce fét'a si-au capetatu dreptulu de-asi alege ea îns'a-si pre fi-toriulu seu consórt'e!

Li'a si Rachil'a, fora de a fi întrebate, au fostu date in casatori'a lui Iacobu in pretiulu serviciului prestatu de acest'a in decursu de patrusprediece ani si inca cea de întâia prin insielatiune, fora de a fi fostu iubita de catra Iacobu.¹⁾ Cea cincidiece fete ale lui Danaus au fostu date in casatori'a de două ori; si inca întâi'a data pre calea sortirei, ér' a două' ora cá res-plat'a unei manopere resboinice.²⁾ La Samniti erá datin'a de a se tiené in fie-care anu câte o intrunire uni-versala a junimei casatorinde de ambe secsele. Cu acésta ocasiune senatulu ómeniloru mai in vârsta insiráu de o parte pre feciorii de insuratu, ér' de alta parte pre fetele de mârítatu; si apoi alegeau dintre feciori mai întâiu pre celu mai frumosu si mai sdravenu, si 'lu lasau cá se-si aléga liberu dintre tóte fetele de mârítatu, pre care va vré, — totu asié urmáu apoi si cu alu doilea fecioru si cu totii pre rëndu, până ce nu mai erá fecioru de insuratu séu fét'a de mârítatu.³⁾ In Greci'a tatalu avé dreptulu nelimitatu de a-si mârítá pre fét'a s'a dupa cene va vré; ér' déca nu erá fecioru in familia, atunci fét'a (cea mai mare) se legá de moscenirea parentiésca într'unu modu nedespartiveru, — asié ca rudeni'a barbatésca mai de aprópe care moscenia ace'a avere (cáci fetele nu poteau moscení nemicu), o moscenia totu odata si pre dâns'a si ea trebuia se se casatorésca cu elu — ori câtu de betránu séu uritu ar' fi fostu acel'a.

Acestu dreptu a moscenitoriului desfacea chiar' si casatori'a inchiata mai inainte; si dânsulu poté se pasiésca in cas'a femeiei, impreunate cu moscenirea s'a, si se-o smulga pre ace'a din cerculu familiei s'ale, din braçiale barbatului seu si din midiloculu filoru sei; ér' ea erá detóre se se supuna, se-i urmeze si se-i fia consórt'a. Singuru la acel'a casu nu erá oblegata femeia se-si parasésca pre barbatulu seu legiuitu si se urmeze moscenitoriului, facându-i-se acestui'a consórt'a, déca barbatulu seu inca erá rudeni'a de a doilea séu a treilea gradu cu famili'a loru, — la acestu casu inse trebuia se renuncia dela diumatate averea s'a in favorulu moscenitoriului. Parentele erá indreptatitu inca si de a-si testá pre fét'a s'a ori-cui, dupa bunu placulu seu, — asemenea si barbatulu inca avea dreptulu de a-si

testá pre consórt'a s'a cui voia. Asié parintele lui Demosthene 'si testá pre consórt'a s'a lui Démophon si pre fét'a s'a lui Alphobu.

Nici in Rom'a n'au fostu apretiuite mai multu drepturile femeiloru. Parintele Romanu nu numai ca 'si poté mârítá pre fét'a s'a fora de invoieire ei, — ci avé inca si dreptulu de a desface casatori'a mijlocita si respective inchiata prin dânsulu si a-si luá fét'a dela barbatulu dupa care e dedese, chiar' si déca acést'a acum 'lu iubía si avea prunci cu elu. „Tata! — eschiamá o femeia tenera din Rom'a — déca barbatulu meu Crestophonte e unu infamu, de ce m'ai datu dupa elu? Ér' déca e onestu, de ce me despartiesci de elu preste voi'a mea si a lui?“¹⁾ — Parintele aloru două fete pre cari le maritase preste voi'a loru, cari inse acum 'si iubiau pre barbatii loru, voiá a le mârítá din nou, pentru-ca barbatii cei de întâi ai loru erau indepartati acum de 3 ani. Ingrigiata de acést'a cea mai tenera fét'a díse: „Me nelinicesce multu voienti'a parintelui nostru de a ne face necredintiósé barbatiloru nostri indepartati.“ La acestea cea mai in vârsta reflectá: „Nu credu se fia atátu de seriósá voienti'a acést'a a parintelui nostru, — dar' déca totusi ar' fi asié noi nu avemu ce ne ingrigi si nelinisci, pentru ca si in urma noi suntemu silite a ne supune si a face ce'a ce ne demânda parentele nostru.“²⁾ Si acestu dreptu s'a fostu inradacinatatu atátu de adêncu in conceptulu si moravurile Romaniloru încátu numai pre incetulu si fórte târdiu s'au potutu sterge. Celu de întâiu care a incercatu-o acést'a a fostu imp. Antoninu, care inse inca nu a vediatu consultu a face mai multu decâtu ca a propusu senatului a se svatuí parentii cá, fora de a renuciá la dreptulu loru in acést'a privintia, de-aci inainte se lase sí pre fete a se esprimá façia de fiitoriulu consórt'e si numai apoi se pasiésca la midilocu auctoritatea parentiésca: svatuindu sí indemnádu alegerea parthiei convenabile dânsului.

(Va urm.)

1) Plautu. -- 2) Stichus.

De ce m'ai lasatu.

Angeru d'albu alu vietiei mele	De ce drag'a-ti inimióra
De ce m'ai lasatu,	Adi nu mai simtiesce
De ce-odata sóre, stele —	Cum simtié odinióra,
S'au intunecatú . . .	Dicându: cá iubescé ?!
De ce dulcea ta guritia	Tu din dile dulci, senine,
Nu-mi zimbesce 'n lume	Ai sciutu se faci:
Cum zimbía atunci mândrutia,	Dile triste cu suspine . . .
Cându noi traicimu bine ?!	Taci ingrata, taci . . .

Si acum spre consolare,
Angerasiulu meu,
Lacrimi versu for' de 'ncetare
Si-oitu versá mereu . . .

Const. Baille.

1) Istori'a biblica, Testamentulu vechiu.

2) Mitologi'a.

3) Montesquieu.

SECRETELE A LORU TREI NOPTI

SÉU TREI MORTI VÍI.

(Romanu anglesu d. H. Frankstein.)

(Continuare.)

Económ'a remanându singura se cufundá în cugete adénci asupr'a viitoriului acestei june. Ea a facutu din dâns'a o dama si acum ar' trebui se o si provéda cá pre o dama — dar' cumu si din ce?

„Eu nu poteamu face alt'ceva, de câtu cá se-i dau o astfeliu de educatiune“ cugetá económ'a, „desí d-lu marchisu nu a voitu a face pentru dâns'a nemicu. Eu inse nu poteamu a lasá pre fic'a Clarei Marcham necrescuta. Eu nu amu voitu cá dâns'a se devina o serva séu o crescatória, se póte cá d-lu marchisu va se-o adopteze, dar' de 17 ani óre nu a avutu ocasiune cá se o faca acést'a. Mai târdiu voiu vedé cumca óre lucratu-amu bine ori ba?

Frumseti'a si cultur'a ei suntu mai pre susu de câtu cá dâns'a se se faca guvernant'a óre-cui. Nu! . . . ea va merge in Lonemoor, — dar' in ce calitate si conditiune . . .“

Dâns'a se caiá cá nu a cugetatu mai 'nainte a-supr'a acestor'a.

„Famili'a directorului bunuriloru va luá in nume de reu dela mene, ca o-amu adusu in Lonemoor si inca in conditiune de dama,“ cugetá dâns'a. „Dar' eu nu potu se-o esilezu ori câtu ar' fi de neplacuta presenti'a ei in Lonemoor. Sciu cá si servitorii se voru uitá unulu la altulu intrebându-se cene-i dam'a ast'a? Ea nici nu viséza despre originea ei; si óre pâna cându va tiené acestu secretu. Déca asiu scí vre unu locu pentru dâns'a, o asiu tramite acolo si nu o asiu duce in Lonemoor, — dar' ea trebue se mérga si eu me voiu ingrigí de sórtea ei.“ Cu aceste se culcá si adormí.

Gwendoline se scolá de tempuriu si se preamblá puçinu in vesmentulu ei de caletoria, frumosu cá diorie demanetiei. Ea salutá pre económa cu complexantia apoi li se servi dejunulu. Dupa acestea plecara. . . .

Inainte de a inserá ajunsera in Penistone, aci li esi inainte Iohn soçiuulu económei.

„Me bucuru cá potu se ve mai-vediu!“ dise Iohn catra dinsele.

„Ce facu cei de-a-casa?“ — lu intrebá económ'a, „suntu tóte in ordine buna?“

„Da“ respunsé dânsulu?

Intru-o óra ajunsera in Lonemoor. Gwendoline fú condusa prin unu siru de apartamente, cari erau vis-avis de gradina. Tóte apartamintele acestea erau arangiate asié cá se faca placere nóuei proprietare. De-o parte bibliotec'a, de alt'a chili'a de imbracatu, si apoi o chilia de dormitu, de scalda s. a. O féta i se dede spre ai serví.

La mésa i servi insusi Iohn dupa tóte formalitatele cuvenite unei principese. Dupa mâncare Gwendoline numai decátu se coborí in chili'a económei si o

intrebá cu mirare: „pentru ce nu ai lasatu cá se prândiescu impreuna cu d-t'a?“

„Ah! d-t'a esti pré nobila. Nu se cuvine cá eu se siedu la o mésa cu d-t'a, cáci e mare deosebire intre noi,“ dise económ'a. Dâns'a fú intrerupta, intrându Iohn si dupa elu directorulu mosiei Orkney cu fiulu seu.

Celu de antáiu erá unu omu betránu si onorabilu, demnu de increderea, care o pusese in dânsulu marchisulu.

Fiiulu seu erá unu „pierde-véra“ cáme de 25 ani, care causá multa intristare tatalui seu. Avea peru negru, ochi negri, si figura ordinaria. Elu petrecuse 2 ani in Londr'a, aci facú multe detorii cá ori-care usioratecu, aceste tóte le platí tatalu seu sub conditiunea de a-se re'ntórce in Lonemoor si a se apucá de ceva, — la ce elu se sí invoiu pré bucurosu.

Ei venisera spre a se informá despre unele si altete lucruri si asié intrara in casa la Quillet. Vediendu ei pre Gwendoline se complimentara, dar' privira cu surprindere pre Quillet.

„Domnisiór'a Winter!“ dise económ'a, — „acést'a e d-lu Orkney si acést'a e fiulu seu Clacston, aretandu pre unulu si pre altulu.

Gwendoline i resalutá prin altu complimentu si la semnulu económei parasí chili'a.

„Dómna Quillet“ dise betránuulu Orkney, „cine e dam'a acést'a?“

Dâns'a e o frumsetia rara!“ dise fiulu seu Clacston plinu de mirare; ea e o raritate. Cine póte fi, cum chiama? Ah! . . .“

Capitululu IX.

Gwendoline 'si cástiga unu inamicu.

Económ'a si sociulu ei priviau cu ingrigire unulu spre altulu fora de a poté respunde la intrebarile óspetiloru. Faim'a despre portarea nu pré nobila a lui Clacston Orkney in Londr'a li veni in minte.

In urma cautându a descoperí adevverulu económ'a le response: „D-siór'a Gwendoline Winter e prunc'a pe care o amu crescutu noi. D-t'a o ai vediutu adeseori cându erá mica.“

„Ce?“ adause cu mirare Orkney betránuulu, „eu amu crediutu cá e o dama mare, cáci fisonomi'a si portarea ei esterna e asié de aristocratica.“ „Nu scii in adevveru cá anume cine e dâns'a si de ce origine?“ adause elu. „Cine e tatalu ei, ce consangeni are? si de ce clasa se tiene?“

„Noi nu scimu nemicu despre acestea.“ dise Iohn.

„Nu scii numele adevveratu alu ei?“

„Nu“ response Iohn, „cáci numele ce-lu pórtá, i l'amu datu noi“ — „noi amu crescutu-o in Paris“ — adause económ'a.

„Mam'a ei a fostu nebuna si nu ve-a descoperitu nemicu din trecutulu familiei ei“ dise Orkney betránuulu, aducându-si aminte de cele ce le audise pre tempulu nascerei Gwendolinei — „si numai pentru ca a-ti

crediutu ca mam'a sa a fostu ceva dama mare. ve-ati decisu a spesá atát'a pentru crescerea ei? Oh ce ne-bunia! D-vóstra o-ati crescutu-o atátu de nobilu, dar' acumu ce veti face din dëns'a?"

„Acést'a inca nici noi nu o scim“ respunse económ'a, de-o camdata vomu tiené-o aici!“

Orkney betrânulu erá unu omu practicú si de principia fórte severe, prin urmare portarea si respunsurile económiei referitóriie la Gwendoline nu-i venira la socotéla. Curiosu cá ce voru a face acesti ómeni cu Gwendoline si inuimitu de giertfele cele mari ce au facutu dënsii pentru ea i-i intrebá mai departe:

„Fiendu cá ve-ati decisu deocamdata a-o tiené aici, spuneti-mi cá cumu o veti tractá. Ce chilia i-ati destinatu ei?“

Noi o vomu tractá cá pre o dama mare“ respunse económ'a, de locuintia i-amu destinatu o chilia chiar' de-a-supr'a biblioteciei.“

„Ah! dar' acele suntú chilii pentru óspeti?“

„Da!“ -- afirmá económ'a.

„Dar' ce va dice marchisulu“ intrebá Orkney „cá noi suntemu respundietori pentru totu ce se face aici! Marchisulu nici cându nu va incuviintiá ace'a, cá ai lasatu se foloséscá o féta cá acést'a apartamintele s'ale. D-t'a 'ti arogí pré mari drepturi. D-t'a consideri pré fét'a acést'a cá si pré dómn'a casei. De va veni marchisulu de siguru o va alungá; ma chiar' si de nu ar' mai veni, ce se va alege din ea?“

Nemene nu o va cercetá, nemene nu scie despre esistinti'a ei, si asia dëns'a e condemnata la unu venitoriu miseru. Ea nu póte a se casatorí ce e dreptu cu unu omu de rëndu, de óre ce e culta si bine crescuta, — fét'a va fi nefericita in tóta viéti'a ei si d-vóstra veti fi caus'a acestei nefericiri.“

„Noi totusiu speramu a o vedé fericita“ respunse económ'a; „fii limiscitu d-le Orkney. In totu casulu noi numai o detorintia ni-amu implimitu. Alt'cum lucrurile intemplete nu se potú a se schimbá.“

Orkney 'si esprimá inca odata displacerea si apoi se departá impreuna cu fiulu seu.

„Am de cugetu a intrá in cunoscintie mai intime cu dam'a acést'a“ cugetá intru sene tenerulu Clacston Orkney ajungându acasa.

„In tóta viéti'a mea nu amu vediutu nici-o fientia atátu de frumósa cá ea. Ea nu póte se aiba inca nici unu adoratoriu, fiendu-cá acumu a venitu din pensionatu. Voiu cercá mâne se-i facu vediut'a.“

Betrânii Quillet tacurá cátu-va tempu dupa departarea óspetiloru, apoi económ'a curmá tacerea dicându:

„Se pare cá noi amu fostu intru adeveru fora de minte. Gwendoline va fi aici intru adeveru nefericita, fora amici, fora petreceri. Unic'a-mi sperare este cá marchisulu o va iubi. Elu o ar' poté adoptá.“

„Ei! dar' chiar' de ar' adoptá-o, totusiu nu ar' poté se-i uite originea ei, — dise Iohn — nascerea aci

e mai ponderósa, decâtu banii. Mai bine ar' fi moritu cându a fostu mica; dar' fiendu-ca ea traiesce si fiendu-cá noi amu educatu-o atátu de bine, trebue se speramu unu viitoriu fericitu. Póte cá marchisulu se va superá cáci noi amu facutu acestea, si póte cá ne va alungá dela sine!“

„Dar' reflectá económ'a, déca ea nu va fi suferita aici, atunci o vomu aplicá unde-va de guvernanta. Se ne incredintiamu provedintiei.“

Nepót'a nerecunoscuta a marchisului — Gwendolin'a, fora de a scí despre pusetiunea ei in ace'a casa si in lume, 'si ocupá locul seu de dómna in Lonemoor cá si cându ar' fi fostu a ei. Chiliale destinate pentru dëns'a eráu luminóse si mobilate pomposu, dar' ea nu se îndestull numai cu acestea. Indata ce sosí in Lonemoor lasá a i se deschide salonulu, aerisá totulu si le ordiná tóte din nou.

Ea traiá in convingerea cá are ceva dreptu de a face tóte acestea si toti i se supuneau. In diu'a urmatoría 'si pregatí toilet'a pentru prândiu, desi dëns'a mâncá singura.

Garderobulu ei erá alesu in Paris dupa gustulu madamei de Loren'a.

De si nu avea juvaeluri si vestminte de metasa, dar' toiletele ei erau fórte elegante si de gustu.

Tóta portarea ei convinsera pre Quillet despre insusirile ei frumóse.

Dupa prândiu, care fú servitu éراسi cu multe formalitati, intrá jan'a in salonu. Erá o di frumósa si caldurósa. Dëns'a se asiediá la fortepianu si incepá a cântá. Ea cântá o frumósa piesa de salonu. Cându incepeau a încetá sonurile finali, deodata fú surprinsa de aplause.

Spariata sari dela fortepianu si vediu pe Clacston Orkney stându vis-a-vis de dëns'a si complimentându-i-se adêncu.

Gwendolin'a lu resalutá cu trandetia si asceptá cá se încépa vorb'a. Ea sciea cá e fiulu lui Orkney si credea cá a venitu in Lonemoor pentru unele afaceri; nici nu-i veni in minte cá dóra acestu óspe ne-aseptatu se fi venitu pentru de a-i face o surprindere, — adeva a-i face vediut'a, fora scirea tatalui seu.

Privirea selbateca si fisionomi'a respingutória a junelui desceptará in dëns'a o aversiune nespusa; si ea abia asceptá cá se-i descopere caus'a venirei sale si apoi se se departeze, ba inca se indigná si de ace'a cá a cutezatu a intrá in salonu fora a cere audientia.

Junele Orkney carele sciaá dejá originea acestei fete, o considerá pre o trépta cu multu mai de josu decâtu dënsulu si asia lu coprinse mirarea vediendu portarea ei marétia.

Astfelu stetera ambii, fora a dice unu cuvântu. In urma Gwendoline dise: „ai voiitu a me visitá? Concede-mi se chiamu si pre económ'a Quillet aici.“ Ea pasi spre a trage clopotielulu dar' tenerulu Orkney o oprí.

„Nu strigá pre Quillet, eu nu vréu se o vediu. Eu amu venitu la d-t'a; credu cá nu 'ti vei fi aducându aminte de mine, dar' eu te-amu cunoscutu inca de mica, — acumu cu greu te-asíu fi recunoscutu.“

Gwendolin'a se inclinà abia, dar' nu-lu invitá se ocupe locu.

„Eu amu incercatu dise elu „se aducu si pre sororile mele la d-t'a, dar' ele nu voirà. Fetele tienu pré multu la eticheta, precumu sciu. D-t'a cânti cá unu ángeru, asiú dorí se-mi mai cânti cev'a.“

„Me vei pardoná, respunse jun'a, dar' eu cântu numai pentru placerea mea propria.“

„Dar' pentru a mea nu voiesci? Eu sum mare amicu a muziciei.“

„Escusa-me dar' nu potu primí nece o visita in absentia marchisului.“

Dicându aceste dâns'a se departá. Junele adêncu indignatu asemenea se indepartá, dicându intru sene:

Intru adeveru ca acést'a nu o asiú fi asceptatu chiar' dela o féta de cersitória. Ea se nu primésca pre nime in absentia marchisului? Cátu-i de superba, ce auctoritate si aeru 'si da. O voiu umilí eu! O voiu astringe se me iubésca séu se-si dorésca mórtea! Ea inca nu scie cu cine are de a face!“

Si cu unu blastemu selbatecu pre buse parasi ju-nele Clacston Orkney salonulu in liniscea, cu care si intrase.

(Va urmá.)

P. J. Grapini.

Despotu Voda.

Drama in 5 acte in versuri de Scurtescu.

Actiunea incepe pe la finele domnului Despotu. Suntemu la Motiocu, vorniculu tierii Moldovei, unde boierii se aduna pentru a pregati resturnarea lui Despotu. Ei ofera tronulu lui Motiocu, care refusa.

Boieri mari ai Moldovei eu nu primescu se fiu, Cáci nu restornu pe Despotu cá 'n loculu lui se viu.

Vorniculu propune pe hatmanulu Toms'a; si Toms'a primesce.

Pregatirile de resturnare voru incepe indata si boierii se ducu unii la Iasi, altii la Bêrladu, altii la Némtiu séu la Hotinu.

Tabloulu alu II-lea ne conduce la Despotu. — Domnulu vorbesce cu Luzinschi, episcopu reformatu, care îi cere se faca mai multu pentru religiune. Despotu se scusa: datinele au in popóre adânci radecine, nu se potu schimbá intr'o dí.

O sciu — ar' fi usiure — in clipa prin porunci, Religie si datini in vântu se le arunci, Se dai in laturi crucea, se spulberi vechi altare, Cá se preschimbí pre tóte suptu alta nóua stare. Acést'a potu a face, e lucru pré usioru.

Dar' cine va respunde candu unu întregu poporu

S'aru resvratí asupra-mi? — Despóie si omóra,

Rapesce-i tóta averea si totu ce-lu incungióra,

Strivesce tata, frate, nevêsta, fiu, pre toti,

Chiaru spêndiurá-lu, chiaru arde-lu, mai aspru decátu poti;

Si tóte aceste pierde — dar' tóte se voru trecé.

Durerea si suspinulu silise-va se finece.

Dar', candu de-alui credintia pre facia te-ai atinsu,

Atunci i-ai smulsu rabdarea si furii l'au cupriusu,

Si nu vei gasí stavili s'opresci a lui pornire:

Nici sabi'a, nici stréngulu, nici temniti, nici ostire.

Cáci tóte cá de-o stâncá de braciú-i s'oru sfarmá.

In trecátu, intelnimu dóue versuri din Zaire a lui Voltaire:

Ei potu fi forte lesne la Brus'a Musulmani

Si ortodoxi la Moscú'a, la Dresd'a luterani

Si la Madrid catolici.

Episcopulu inse nu cere cá se se impuna credintia cu de-a sil'a, ci Domnulu se se radime mai multu pe preoti.

Despotu promite cá va face totulu; dar' incetu, cu dibacia, cáci boierii suntu in contr'a lui; chiar' Motiocu, pe care trebuie cu tóte acestea se-lu tiéna lánnga dânsulu, cáci

Elu are glasu in tiéra, e sfetnicu din trecutu,

Vinu boierii si Despotu le spune in facia cá suntu resvratiri in tiéra. Dar', adauga Domnulu:

Dar' cátu vomu fi aicia, pe sceptrulu meu domnescu,

Me juru, nici o fertare! — Voiu cá se-i pedepsescu.

Unu curieriu aduce vestea cá hatmanulu Cazaciloru a náválitu in tiéra.

Cum! esclama Despotu,

Perdutu-si-a Moldov'a trecut'a-i vitejia,

Cându fii sei cu fala din ori ce batalia

Veniau cu biruintia si aduceau in saci

Totu capete 'n graméda de Turci si de Cazaci?

Toms'a se propune de a merge in contr'a dujmaniloru. Domnulu primesce. Hatmanulu va plecá pentru a se întórce, dupa biruintia, cá se restórne pe Despotu. Si tabloulu se sférsiesce cu aceste doue versuri ale lui Motiocu:

Acum, Mâríte Despotu, tu fá-ti casatori'a,

Cá si noi, n'avea grija, 'ti vomu pazí Domn'a!

(Finea va urmá.)

Scanteiutie.

La unu balu. — Unu cavaleru elegantu se apropia de o dama.

— 'Mi permitu madama se ve ceru favorulu pentru unu valsu.

— Regrettu domnulu mieu, — dar' nu potu se jocu; cáci mi-ati facutu pré strímte ghetete.

*

Unu barbatu minunatu. — Amu unu amicu — barbatu rarú in felulu seu.

In dílele trecute 'mi povestia dspre o cêrta veheménta ce avusese cu soci'a s'a.

— Crede-me candu 'ti spunu ca m'a palmuitu cum se cade. Da m'a palmuitu si apoi a inceputu a plânge Oh! cátu necasu am avutu pâna ce o amu potutu mângaiá.

*

La unu esamenu de notariu. — Unu candidatú e întrebatu:

— Ce se recere pentru de a poté esecutá unu testamentu.

— Doue lucruri: ántáiu cá testatorulu se fi incetatu din viétia, si a dou'a cá se fi remasu dupa elu bani de ajuusu pentru plátirea cheltuieliloru.

REVISTA.

Liber'a petrecere in Romani'a s'au regulatu asié ca fia-care strainu caletoriu séu residente in Romani'a este detoriu, in restempu de 24 óre, a se presentá la prefecturile judetiene, in Bucuresci si Jasi la prefecturile politianesci, si a-si stradá pasportulu primindu in locu-i unu biletu de libera petrecere, — care la esirea s'a din tíera va avé de-alu preschimbá érasiu cu pasportulu seu provediutu cu viz'a prefecturei. — Acestu biletu nu au de a si-lu scóte strainii cari nu voru a petrece mai multu de 30 díle in Romani'a, — cu tóte ca si acesti'a au de a-si vizá pasportele lor, — asemenea nici carausii si industriarii de pre la frontierele tíerei cari au ámbulare libera prin tíera pre tempulu pre cátu 'si au liberate paspórttele lor.

In Blasiu se va edificá unu internatu pentru completarea incaperiloru de lipsa la gymnasiu si incuartirarea gratuita a studentiloru lipsiti de mijlóce pecuniarie. Planulu acestui edificiu, de care Blasiulu are lipsa adéncu semfita, e gata; si executarea lui are se costee 60000 floreni v. a.

Silvestru Morariu Andreieviciu archimandritu si membru alu Consistoriului gr. or. metropolitanu din Cernautiu fú denumitu de Archiepiscopu si Metropolitu gr. or. alu Bucovinei. — Gratulamú din anima nou-denomitului archiepiscopu si metopolitu gr. or. care, fiendu cu trupu cu sufletu românú, speramu, ca va scapá din gur'a mortiei natiunali acésta turmulitia a staulului Domnului, asupr'a carei'a de multu alesiescu lupii feroci cá se o sfaste si nimicéscu.

Domnulu Romaniéi Carolu I. va întreprinde in vér'a ast'a o caletoria prin Europ'a spre a multiamí in persóna poteriloru Europene pentru recunóscerea independen-tiei Romaniéi.

Primulu Balu. Polca mazuru pentru piano de Ersili'a Nicóra din Aradu. Salutandu pre Domnisióra Ersili'a Nicóra pre acestu terenu puçinu cultivatu de catra damele romane, — recomandamu polc'a compusa de Domni'a-s'a atentiunei totoruru iubitoriloru de musica. Pretiulu e 60 cr. Venitulu intregu e destinatu pentru infientiarea unui Coru vocalu românescu in Aradu.

Catechese tratându *Istori'a biblica a Testamentului vechiu.* Manualu indispensabile pentru catechetii scóloru poporale si pentru toti pastorii sufletesci, precumu si pentru invetiatori si candidati de invetiatori si pentru educatorii junimei fragede. De protopresbiterulu *Ioanu Stefanelli* catechetu la scól'a poporala gr. or. si docentu la facultatea teologica a universitatiei din Cernauti. Editur'a si tipariulu Tipografiei Eredei de Closius in Sabiiu. 1880. Pretiulu e 5 fl. v. a., pentru Romani'a 13 franci.

Aritmetica. Esercitiu practice cu numerii dela 1 pâna la 1000 dupa sistemulu decadicu, pentru incepetorii din anulu alu treilea de *Dometiú Dogariu* si *Ion Dariu*, invetiatori la scól'a primara din Satulungu si membrii ai Reuniunei invetiatoriloru din Tíer'a Bârsii. Brasiovu. Editur'a Librariéi române *I. C. Tacitu*. 1880. Pretiulu e 25 cr. v. a. Incátu pentru valórea interna a acestui manualu scolastecu credemu ca e de ajunsu a insemná ca acel'a a fostu esaminatu de o comisiune de invetiatori si profesori din Brasiovu.

Nepotulu ca unchiu. Comedia in trei acte, tradusa dupa Schiller de *Petra-Petrescu*. Sabiiu. Tipariulu lui *W. Krafft*. 1880. Pretiulu e 25 cr. v. a.

„Indreptariu practicú pentru pastorii sufletesci“ va edá preste puçinu D-lu Titu Budu Concipistu episcopescu, V.-Notariu si Assesoru Consistorialu in Gherl'a.

Opulu acest'a va tractá despre agendele personale

si oficióse ale preotiloru, despre cultulu divinú, despre administrarea sacramintelorú, — pre largu despre casa-torii, impedicamente si formule de dispensari. Despre cauzele scolare, — averile besericesci si scolare, — venitele preotiesci, docentiale si cantorale, — despre relatiunile dintre confesiuni, — despre agendele scripturistice a protopopiloru si preotiloru, — despre cauzele private, besericesci si civile ale preotiloru. Despre dari, ostasi, procese civile si preotiesci. Afóra de ace'a va cuprinde totu feliiulu de formulare de epistolisari, de recurse, conventiuni, decrete, documinte, contracte, protocóle, estrase din legile patriei in cauzele cari atingu mai de-aprópe preotimea, ordinatiuni ministeriale de acel'asiu soiú si altele. Cercularia diecesane si ordinatiuni edate in cauzele mai momentóse. Dupa ace'a unu tractatu scurtu, despre viéti'a domestica a preotului si despre preotu cá invetiatoriu si parinte sufletescu. Si in urma esemple din viéti'a preotiéscu. — Opulu din cestiuone 'lu va poté folosi Clerulu romanu intregu, deorece va tractá despre stilistic'a besericéscu oficiósa si despre obiectele, cari suntu debuintióse pentru ori si care preotu. — Elu va formá unu volumu de 30—35 cóle tiparite desu, si va costá pentru abonanti numai 2 fl. v. a. si 10 cr. postu-portu, — care pretiu inse va fi a se solví numai dupa primirea opului. — Colectantii dela 10 esemplaria, voru primí unulu, cá rabatu. — Abonamintele suntu a se adresá la D-lu Auctoru-Editoru séu la Redactiunea acestui diurnalu — in Gherl'a.

Deslegarea Gácituri mestecate din nrulu 6.

In visu.

De Mari'a C. Popu.

In visu am plânsu iubita,
Visám ca ai moritu;
Eu m'am treditu si lacrami
Versám necontentu.

In visu am plânsu iubita,
Visám ca m'ai lasatu;
Si m'am treditu in lacrami,
Si-am plânsu neincetatu.

In visu am plânsu iubita,
Visám ca me iubiai;
Ah! m'am treditu si lacrami
Curgeau din ochii mei.

Bene o au deslegatu: Dómnele si Domnisiórele Laur'a Valeanu n. Popu, Mari'a Porutiú n. Vláss'a, Aureli'a Albini, Emili'a Mihalasiu, Anu'a Precupu, Sofi'a Popu; si Domniú Alesandru Popoviciu, Joanu Dicu-Decanu, Macaveiu I. Nitiu, Stefanu Boldanu, Georgiu Curteanu, Nestoru G. Simonu, Titu Muresianu, Joanu Nicu Popu, Teodoru Popu, Basiliu Radu.

Premiale escrise le-au cáscigatu: Dómni'a Laur'a Valeanu n. Popu, Domnisióra Aureli'a Albini si Domnulu Teodoru Popu.

Deslegarea benenimerita a Gácituri din nrulu 5 ni-au mai tramisu-o Domnulu Georgiu Tomoiag'a a Tamáiaгу.

Post'a Redactiunei.

V. A. in Mircesci. Primiti respectuósele nóstre multiamiri.

I. D. Voru fi bene primite.

D. C. Multiamita. Va urmá.

M. P. Numai mai tardiorit le vomu poté folosi.

A. C. Éta :

Inzadaru alergu pamentulu.	Eu ti-amu datua mea parola,
Inzadaru me ostenscu.	Sub secretu de juramentu,
Chipulu teu in totu momentulu	Ca te-oiu iubi totu-de-a-un'a
Inaintea mea 'lu privescu.	Pána la alu meu mormentu.

Tu esci radi'a vietiei mele	Si la marginile lumei
Eu pe tene te iubescu,	Sórtea de m'ar' departá
Peptulu meu sémte durere,	Gándulu meu va fi la tene
Pentru tene patimescu.	Si in veci nu te-oiu uitá! . . .

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.